

ZMIANAPERSPEKTYWY

Dialog artystyczny z Polską

Projekt Akademii Sztuki w Berlinie i Instytutu Polskiego w Berlinie 27 października 2011 – 8 stycznia 2012

Coraz trudniej zaprzeczyć odgrywaniu przez Polskę kluczowej roli w kształtowaniu nowego układu kulturowo-politycznego Europy. Zwłaszcza polskie środowisko artystyczne przedstawiane jest przez twórców i krzewicieli kultury jako grupa bardzo żywotna, a w swych ideach i poglądach zorientowana międzynarodowo. Z jednej strony dzieje się tak za sprawą wyraźnych odwołań do tradycji polskiej awangardy lat sześćdziesiątych, siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX w. Natomiast z drugiej strony przyczyną takiego stanu rzeczy jest potrzeba poszukiwania własnej tożsamości. Właśnie w tej przestrzeni napięcia pomiędzy narodową pamięcią, a aktualnymi uwarunkowaniami kulturowo-politycznymi sytuuje się projekt ZMIANAPERSPEKTYWY będący efektem współpracy Instytutu Polskiego w Berlinie z berlińską Akademią Sztuki w Berlinie.

Głównymi punktami przedsięwzięcia będą dwie wystawy: przy Hanseatenweg przygotowana jest instalacja zestawiająca Zbigniewa Rybczyńskiego, pioniera sztuki multimedialnej i badacza artystycznych możliwości obrazu filmowego, z węgierskim awangardzistą Gáborem Bódy (28.10.2011-1.1.2012). Natomiast na Pariser Platz członek Akademia Sztuki w Berlinie – Mirosław Bałka – zaprezentuje pochodzące z różnych lat zestawy swoich dzieł, zawierające m.in. instalacje wideo. (29.10.2011-8.1.2012): **Mirosław Bałka – Fragment.**

Otwarcie Projektu nastąpi 27 października koncertem **European Workshop for Contemporary Music – EWCM** i wernisażem wystawy **Status obrazów. Pionierzy sztuki multimedialnej Zbigniew Rybczyński i Gábor Bódy.**

Teatrolog Dariusz Kosiński (Kraków) zaprezentuje niemieckie wydanie historii polskiego teatru (Teatra polskie. Historie, 10.11.). Dwudniowy „Slam Teatralny“ (11./12.11.) pozwoli wyrobić sobie pogląd na aktualną polską dramaturgię. Symposium architektoniczne (17.-19.11.) poruszy wspólne aspekty i zagadnienia rekonstrukcji architektonicznej w Polsce i w Niemczech. W kwestii dialogu literackiego między Polską a Niemcami przygotowywane są dyskusje, odczyty i wykłady na temat twórczości Czesława Miłosza i młodych polskich pisarzy (7.-9.12.). Ponadto projekt FIFTY – FIFTY / PÓŁ NA PÓŁ pozwoli pięćdziesięciu uczniom szkół niemieckich i polskich spotkać się z zaproszonymi artystami (23.-29.10.).

WYSTAWA

The State of Image.

Pionierzy sztuki multimedialnej Zbigniew Rybczyński i Gábor Bódy

Akademia Sztuki w Berlinie, Hanseatenweg, Hala 2

28 października 2011 – 1 stycznia 2012, otwarcie 27 października 2011 godz. 19:30

wtorek - niedziela 11-20 godz (24.12. i 31.12.2011 zamknięte)

Wstęp € 6/4, wstęp wolny w pierwszą niedzielę miesiąca i dla osób do 18. roku życia

Przyzwyczajaliśmy się myśleć, że pierwsze techno-awangardy w sztuce narodziły się w Europie Zachodniej i Ameryce Północnej. Tym niemniej wszystko wskazuje na to, że eksploatacja świata elektronicznych obrazów i dźwięków zapoczątkowana została na wschodzie. Wystawa prezentuje twórczość Zbigniewa Rybczyńskiego (*1949) i Gábora Bódy (1946-1985), pionierów sztuki multimedialnej z Polski i z Węgier, współtworzących tradycję pierwszej europejskiej techno-awangardy. Od wczesnych lat siedemdziesiątych obaj parali się żywo podjętym wyzwaniem wprowadzenia nowych mediów w przestrzeń sztuki - początkowo kręcąc filmy eksperymentalne, a następnie uwydatniając również potencjał artystyczny drzemiący w technologii video. Bardzo odmienne względem siebie są przy tym biografie obojga artystów. Rybczyński to malarz konstruktywista, rysownik i projektant nowych przestrzeni obrazowo-czasowych (często również realizujący te projekty za pomocą artystycznych instalacji). Odkrywa i rozwija potencjał artystyczny tkwiący w filmach i nagraniach video za ich pośrednictwem doświadczając zupełnie nowych wymiarów relacji ze światem i sztuką. Bódy jest natomiast poetą, lingwistą, semiotykiem i dramaturgiem. W sztuce multimedialnej interesowała go wyłącznie ulotność wiążąca się z niematerialnością nagrań video i uderzająca sztuczność (tj. nienaturalność) elektroniki. Jak żaden z współczesnych mu artystów pochylał się nad zagadnieniami „nowatorskości”, „prywatności” i „intymności”, rozpatrywanymi w kontekście przestrzeni publicznej. W jego ujęciu łączyło się to również z problemami relacji między obieranym materiałem artystycznym, a społeczną dystrybucją drzemiących w sztuce idei. Zestawiani tu artyści nigdy się nie poznali. Za sprawą wspólnej wystawy powstanie płaszczyzna badań nad sztuką obrazu, będąca w istocie pierwszym spotkaniem obojga pionierów. Otwarcu wystawy towarzyszyć będzie m.in. koncert European Workshop for Contemporary Music (EWCM). Na fasadzie berlińskiego Collegium Hungaricum pokazana zostanie ponadto instalacja multimedialna złożona z nagrań video autorstwa obojga artystów.

We współpracy z WRO Art Center, Wrocław; Collegium Hungaricum Berlin; C³ Center for Culture & Communication Foundation, Budapest; ZKM | Zentrum für Kunst und Medientechnologie, Karlsruhe Ze wsparciem Hauptstadtkulturfonds, Berlin; Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego; Instytutu Adama Mickiewicza; Miasta Wrocławia; Ministry of National Resources, Budapest; National Cultural Fund (of Hungary)

WYSTAWA

Mirosław Bałka – Fragment

Akademia Sztuki w Berlinie, Pariser Platz, wszystkie sale

29 października 2011 – 8 stycznia 2012, otwarcie 28 października 2011, godz. 19:00

wtorek - niedziela godz. 11-20 (24.12. i 31.12.2011 zamknięte)

Wstęp € 6/4, wstęp wolny w pierwszą niedzielę miesiąca i dla osób do 18 roku życia

Wkrótce po przełomie społeczno-politycznym roku 1989 instalacje i rzeźby Mirosława Bałki zyskały międzynarodowy rozgłos. Prezentowano je m.in. w Wenecji (Biennale), Londynie (Tate Modern) i Madrycie (Museo Reina Sofia). W swoich pracach Bałka kładzie również silny nacisk na jednostkowe przeżycia rodzące się w związku z wychowaniem w duchu katolicyzmu. Podkreśla też nieodzowną konieczność wspólnego doświadczania przez wszystkich Polaków najdonioślejszych momentów w pełnej zakrętów dziejach historii naszego kraju, oraz pielęgnowania przez wszystkich pamięci o dwudziestowiecznych zbrodniach przeciw ludzkości. Trzon wystawy prezentowanej w Akademii Sztuki w Berlinie stanowią będą przestrzenne wideoinstalacje (1998-2010) nadające ulotnemu medium filmu konkretnego miejsca i tym samym obecności przestrzennej. Praca *Blue Gas Eyes* (2004) to kompozycja przedstawiająca płomień kuchenki gazowej unoszące się pomiędzy dwiema połaciami soli. Nieznaczna migotliwość ognia posiada tu działanie niemalże hipnotyczne. Piękno zjawiska zakłóca jest jednak przez syczenie gazu, które w dwudziestym wieku zatraciło właściwą sobie wcześniej niewinność. Analogiczna w swojej wymowie jest instalacja *T-Turn* (2004), eksponująca wydłużone ujęcie Treblinki - miejsca jednego z największych dwudziestowiecznych mordów. Ten materiał filmowy nie jest obrazem dokumentalnym, lecz poetyckim, przenoszącym widza w wymiar egzystencjalnej tajemnicy. Ze składających się na instalację zapisów pojedynczych, niemożliwych do zestawienia w ramach spójnej historii ujęć (fragmentów), miejsce z którego pochodzą przekształca je we wnikliwie studium strachu i nadziei. W instalacjach, jak również w rzeźbach Mirosława Bałki historia miejsca odgrywa szczególną rolę.

We współpracy z Centrum Sztuki Współczesnej „Zamek Ujazdowski” w Warszawie i Miastem Warszawą.
Ze wsparciem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Instytutu Adama Mickiewicza
Z okazji dwuzestulecia porozumienia partnerskiego pomiędzy Berlinem i Warszawą

KONCERT

Europejskie Warsztaty Muzyki Współczesnej (EWCM)

Koncert na otwarcie projektu „Zmiana Perspektywy”,

27 października 2011, godz. 19:30

Akademia Sztuki w Berlinie, Hanseatenweg, Studio

Wstęp wolny

Przełomowość aż po dziś dzień pozostaje istotnym aspektem muzyki. Odkąd w roku 2003 Deutscher Musikrat i organizatorzy festiwalu Warszawska Jesień dali początek Europejskim Warsztatom Muzyki Współczesnej (określając go mianem „Polsko-niemieckiego warsztatu dla Nowej Muzyki”), stale rozszerzano zasięg ich działalności. Młodzi instrumentalisci z różnych krajów wspólnie opracowują przykładowe dzieła muzyki współczesnej, prezentując je następnie przed międzynarodowym audytorium. Po otwartych dla publiczności próbach (24.-26.10.), dnia 27.10 w Akademii Sztuki w Berlinie mieć będzie miejsce inauguracyjny tegoroczny edycję EWCM koncert pod batutą Rüdigera Bohna. Tematem przewodnim koncertu uczyniono „Zmianę perspektywy”, a zaprezentowana zostanie podczas niego twórczość młodych polskich kompozytorów: Dariusza Przybylskiego, Jagody Szmytki i Agaty Zubel. Wybrane na potrzeby koncertu utwory stanowią przekrój polskiej sceny muzycznej. Na zakończenie EWCM wystąpi DJ Lenar.

We współpracy z Deutscher Musikrat gGmbH, festiwałem Warszawska Jesień, Kulturprojekte Berlin i miastem Warszawą.

Z okazji dwudziestolecia układu partnerskiego Berlina i Warszawy.

Ze wsparciem Stiftung Deutsche Klassenlotterie Berlin.

PROGRAM FILMOWY

Status obrazu. Pionierzy sztuki multimedialnej Zbigniew Rybczyński i Gábor Bódy

Przegląd filmów Zbigniewa Rybczyńskiego i wykład autorski

29 października 2011, godz. 14-22

Przegląd filmów Gábora Bódy

30 października 2011 w godz. 15-22 i 20 listopada 2011 w godz. 13-22

Dyskusja panelowa na temat Zbigniewa Rybczyńskiego i Gábora Bódy

6 grudnia, godz. 18:00

Akademia Sztuki w Berlinie, Hanseatenweg, Studio/Studiofoyer

Wstęp: € 5,-/3,- na każdą z imprez, bilet całonocny € 8,-/5,-

Na dyskusję panelową wstęp wolny

Wykłady Zbigniewa Rybczyńskiego zyskały sobie już miano legendarnych. Dnia 29.10. sam ich autor podejmie się zaś próby podtrzymania tej legendy przy okazji swoich wykładów w Akademia Sztuki w Berlinie. Materiał wykładu będą filmy wchodzące w skład prezentowanej podczas blickwechsel wystawy – zarówno w swoich wersjach ostatecznych, jak i dłuższych (reżyserskich), publicznie nieekspozowanych. Omówione zostaną m.in.: Plamuz, jeden z pierwszych polskich teledysków, Kafka, czarno-biała animacja bazująca na obrazach malarskich, Kroki (Steps), najbardziej znana praca Rybczyńskiego, obfitująca w nawiązania do filmów Siergieja Eisensteina. Tematem pierwszej części wykładu będą teledyski, oraz nagrodzony Oscarem film Tango. Ton drugiej części wystąpienia nadawać będzie kontemplacyjne nagranie Imagine (z muzyką Johna Lennona), po zaprezentowaniu którego autor omówi również wydłużone wersje filmów Kroki (Steps), Wdech-Wydech i Czwarty wymiar (The Fourth Dimension). Jeśli zaś chodzi o pokaz filmów Gábora Bódy, to głównym jego elementem będzie projekcja trzyczęściowego eposu Narcyz i Psyche (30.10.), oraz ponad dwugodzinnej Nachtlied des Hundes („Nocnej pieśni psa“) (20.11.) – filmu z gatunku „living history“, dokumentującego codzienność zwykłych ludzi roku 1983.

We współpracy z WRO Art Center, Wrocław; Collegium Hungaricum Berlin;

C³ Center for Culture & Communication Foundation, Budapest.

TEATR

Teatr jako pamięć kulturowa

10 listopada 2011, Odczyt i dyskusja o godz. 20, projekcja filmowa o godz. 17:30

Akademia Sztuki w Berlinie, Pariser Platz, Plenarsaal

€ 5/3, bilet łączony z TheaterSlam 11./12.11.2011, Hanseatenweg: € 8/5

wstęp wolny na projekcję filmową

Przestrzenią rozgrywania się teatru nie jest teatralna sala. Kwintesencją teatru jest moment, w którym gest aktorski nabiera wartości symbolicznej. Z tej to przyczyny mówiąc o historii teatru nie sposób oddzielić jej od historii rytuałów religijnych, czy zwyczajów politycznych. W swojej pracy Teatra Polskie. Historie (2010) krakowski teatrolog Dariusz Kosiński wyklada historię polskiego teatru jako uwikłaną w rozbudowany kontekst kulturowy. Z racji ukazania się niemieckiego wydania książki autor, wraz z teatrologiem Friedemannem Kreuderem i dramaturką Andrea Koschwitz, spróbuje odpowiedzieć na pytanie, jak „teatralne” w swojej historii są kultury Polski i Niemiec, oraz jak bardzo historia tych kultur determinuje współcześnie w nich obowiązujące estetyki teatralne. W roli tłumacza wystąpi niemiecki ekspert od kultury polskiej Olaf Kühl.

W ramach wprowadzenia o godz. 17:30 zaprezentowana zostanie inscenizacja „H” na podstawie „Hamleta” Szekspira, w reżyserii Jana Klaty. Produkcja: Teatr Wybrzeże, Gdańsk 2004, wystawiona po raz pierwszy w Stoczni Gdańskiej (hala nr 42). Nagrana w czerwcu roku 2006. Reżyseria nagrania filmowego: Katarzyna Adamik, 116 min. Nagranie w języku polskim, z niemieckimi napisami.

We współpracy z Instytutem Teatralnym w Warszawie i z Narodowym Instytutem Audiowizualnym

TEATR

Slam Teatralny. Młoda polska dramaturgia

Prezentacje sceniczne i przemówienia

11 i 12 listopada 2011, godz. 17-23

Akademia Sztuki w Berlinie, Hanseatenweg, Studio

Wstęp € 5/3, bilet dwudniowy: € 8/5

Nigdzie w Europie sztuka dramatyczna nie odgrywała w dwudziestowiecznej historii kultury takiej roli jak w Polsce, gdzie traktowano ją nie tylko jako formę wyrazu artystycznego, ale też jako drogę samo rozumienia. Po roku 1989 teatr przestał jednak jawić się polskiemu społeczeństwu główną przestrzenią wymiany myśli. Uznani wcześniej dramaturdzy epigońsko oglądali się za siebie, lub milkli, samymi sobie pozostawiając złaknionych materiału reżyserów. W międzyczasie pojawiła się w Polsce nowa generacja pisarzy scenicznych, którzy ujmując w tekstach specyfikę polskiej rzeczywistości po dziś dzień nawiązują za ich pomocą twórczy dialog z konwencjami neo-realizmu, post-dramatyzmu, oraz z tradycją. Warszawska Agencja Dramatu, Instytut Polski w Berlinie i Akademia Sztuki organizują dwudniowy cykl performance'owych autoprezentacji ośmiu z nich – czemu towarzyszyć będą czytania sceniczne ich tekstów i wykłady.

Wśród prezentowanych i prezentujących się twórców znajdują się: Paweł Demirski, Magda Fertacz, Antonina Grzegorzewska, Dana Łukasińska, Radosław Paczocha, Artur Pałyga, Małgorzata Sikorska-Miszczuk i Michał Walczak. Impreza rozpocznie się odczytem niemieckiego dramaturga Olivera Bukowskiego. Przy tej okazji odbędą się również dwie publiczne dyskusje, których moderatorami będą kolejno: Dirk Pilz (11.11.) i Christine Wahl (12.11.).

W kooperacji z Warszawską Agencją Dramatu, Urzędem m. st. Warszawy i Europejskim Instytutem Teatralnym.

Ze wsparciem Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i Instytutu Adama Mickiewicza w Warszawie.

ARCHITEKTURA

Rekonstrukcje architektoniczne jako zwierciadło kulturowej tożsamości.

Symposium polsko-niemieckie

Odczyt Aleidy Assmann Pamięć miasta

17 listopada 2011, godz. 20

Akademia Sztuki w Berlinie, Hanseatenweg/Studio

Bilet łączony € 5/3

Dyskusja panelowa z udziałem m.in.

Winfrieda Brenne, Detlefa Karga, Romualda Loeglera, Karola Guttmejera

18 listopada 2011, godz. 20:00

Akademia Sztuki w Berlinie, Pariser Platz/Plenarsaal

Bilet łączony € 5/3

Tak jak odbudowa warszawskiego Starego Miasta i berlińskiego szlaku „Unter den Linden” odzwierciedlała w latach powojennych pragnienie „uzdrowienia”, tak dzisiejsza rekonstrukcja historyczna jest wyrazem dążenia do wizualizacji obrazu przeszłości. Czy wizje przyszłości mogą rozwijać się na historycznych fasadach? Jakie dawne obrazy miast kształtują naszą współczesną pamięć kulturową, a które spośród nich stymulować będą wyobraźnię i wrażliwość pokoleń przyszłych? Dnia 17.11 swoimi refleksjami na ten temat podzieli się literaturo- i kulturoznawczyni Aleida Assmann. Podczas dyskusji panelowej (18.11.) swoimi spostrzeżeniami podzielią się natomiast polscy i niemieccy architekci i konserwatorzy, m.in.: Winfried Brenne, Detlef Karg, Romuald Loegler i Karol Guttmejer.

Ze wsparciem Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej

LITERATURA

Rodzinna Europa – Europa jako ojczyzna? Polsko-niemiecki dialog literacki

7 grudnia 2011, godz. 19:00

8-9 grudnia, godz. 20:00

Akademia Sztuki w Berlinie, Pariser Platz, Plenarsaal

Wstęp 5/3 € za każdy wieczór

Czesław Miłosz, wielki polski pisarz i laureat literackiej Nagrody Nobla z roku 1980, w eseistycznej książce Rodzinna Europa snuł refleksję o postrzeganiu Europy jako ojczyzny. O ideach Czesława Miłosza (a także o ich oddźwiękach w świecie literatury i jej czytelników) rozmawiać będą Adam Zagajewski, Durs Grünbein, Michael Krüger i Olga Tokarczuk (8.12.). Tematem przewodnim dzień wcześniej (7.12.) będzie przenikanie się historii Polski i Niemiec na przestrzeni miasta Gdańska. Przy tej okazji tzw. „gdańscy autorzy” Paweł Huelle i Stefan Chwin czytać będą fragmenty swoich książek i dyskutować o Gdańsku jako o „miejscu literackim”. Ostatni wieczór (9.12.) poświęcony będzie najmłodszemu pokoleniu polskich pisarzy i ich wizji Europy. W spotkaniu udział wezmą: Joanna Bator, Daniel Odija, Wojciech Kuczok i Dorota Masłowska.

We współpracy z Deutsches Kulturforum östliches Europa

Ze wsparciem Bundeszentrale für politische Bildung